

Razmatranje o Nigeriji

Dokud treba sezati pogled Europske unije? Nigerija kao ključ razumijevanja azilantskog problema u Europi. Pravni sustav i politička zbilja najsloženije države supsaharske Afrike

Godine 2015. godine svjedočimo velikoj tragediji na obalama Mediterana. Dupkom puni brodovi u neljudskim uvjetima prebacuju ljude s kontinenta na kontinent. Trošni i nesigurni brodovi tonu i sa sobom odnose živote nesretnika koji su dali zadnji novčić za bolji život, za slobodu na nekom boljem mjestu - u Europi. O ovom, ne treba kazati fenomenu, jer se u prvom redu radi o tragediji ljudskih sudbina, moglo bi se pisati iz mnogih kutova. Ovo je prije svega problem humanitarne naravi, ali i problem nemogućnosti Europe da se nosi sa svojom postkolonijalnom stvarnošću. Sasvim sigurno to je i problem terorizma koji "prati" krijumčarenje ljudi. Naposljetku, ali ne i najmanje važno, to je i problem zdravstvene sigurnosti, a usto i financijski pritisak. U suštini svih ovih problema su neimaština i bijeda koje, u sprezi s visokim stupnjem korupcije i nesigurnosti, prisiljavaju ljude na napuštanje svojih siromašnih domova.

Iz mnogobrojnih izvješća vidimo da su azilanti koji na europsko tlo dolaze u potrazi za boljim životom prvenstveno iz država sjeverne Afrike, no su brojni su i državljani središnjih afričkih država poput Eritreje i Nigerije. Posebno mjesto zauzima Nigerija koja puni stupce na više razina. S jedne strane o Nigeriji čitamo u kontekstu terorističke skupine Boko Haram koja uglavnom djeluje na sjeveroistoku zemlje, ali sporadičnim upadima i na cijelom teritoriju Nigerije, a s druge u kontekstu mirne primopredaje vlasti dosadašnjeg predsjednika Goodlucka Jonathana novom, Muhammadu Buhariju. Prvi je kršćanin, a drugi musliman. To samo po sebi ne bi trebalo isticati, no to

je jedna od važnijih podjela u ovoj zemlji koja je, iako bogata naftom, mjesto teškog života za većinu državljana (kršćana i muslimana) koji od blagostanja nemaju gotovo ništa. Novi predsjednik zemlje nastale kao "kreacija" britanskog kolonijalnog imperija, koja ujedinjuje brojna plemena, koja, uz zajednički engleski, govore različitim jezicima, i bori se s nerazmjerom bogatstva na sjeveru i siromaštva na jugu, ima tešku zadaću obnavljanja nacionalnog jedinstva. Nije ni čudo da je jedan od njegovih glavnih predizbornih posjeta bio onaj nigerijskim katoličkim biskupima.

Zašto je važno poznavati Nigeriju? Nigerija posjeduje složenost i bremenitost jednaku onima, doduše u manjem obimu, mnogih afričkih zemalja. Složenost Nigerije reflektira zapravo složenost Afrike i problemi koji u njoj postoje kvalitetan su uzorak za objašnjavanje problema koji muče azilante koji naviru u europske luke i na obale. Nigerija je ujedno i slika podijeljene Afrike, ali i zemlja iz koje u Europu dolazi velik broj imigranata-azilanata. Za očekivati je da će i Republika Hrvatska, a u skladu s načelom solidarnosti koje je Europska komisija nedavno zauzela kada je riječ o zbrinjavanju izbjeglica iz Afrike, primiti i mnoge državljane ove velike i složene države. Nigerijska je povijest isprepletena s poviješću kolonijalnih težnji i eksploatacijom europskih sila, poglavito Velike Britanije koja je ovu zemlju uvela u *common law* i Britansku zajednicu naroda, ali ju je ostavila nespremnu da nakon 1. listopada 1960., kada je proglasila neovisnost, samostalno nastavi život kao uređena afrička država. Nažalost, ovo je slučaj s većinom afričkih država. Ipak, nakon brojnih prevrata i vojnih pučeva te građanskog rata (1967.-1970.), Nigerija opstaje kao jedinstvena država te se uspijeva stvoriti i održati nigerijski nacionalni identitet. Nakon pronalaska nafte zemlja, umjesto da krene putem prosperiteta, postaje poligon za bogaćenje bogatih i korumpiranih elita koje, u sprezi s vlašću, zemlju čine bipolariziranom do krajnjih granica. Uza sve to, kao antipod bogatom jugu pojavljuje se iznimno siromašan sjever koji ne dobiva dovoljno pomoći s juga, a ono i što stigne završava u džepovima bogatih lokalnih vlastodržaca. Sve je to izvrsna podloga za razvijanje nezadovoljstva svih vrsta, pa se tako u ovom većinski muslimanskom dijelu zemlje još više produbljuje jaz u odnosu na bogatiji, većinski kršćanski jug. Percepciju o podijeljenosti zemlje na jug i sjever dodatno osnažuje i činjenica da dojučerašnji predsjednik Jonathan izražava želju da se ponovno kandidira. No unatoč podrš-

ci bogatog juga, za predsjednika je u nimalo romantičnim uvjetima izabran Muhammadu Buhari koji uspijeva mirno preuzeti vlast, što je za Nigeriju od iznimne važnosti. Ovo je prilika da Nigerija krene putem sređivanja stanja i discipliniranja vlastitih redova (Buhari je još kao vojni časnik bio poznat po redu, strogosti i disciplini). Sada je potrebno uvjeriti kršćane s juga da je Buhari i njihov dobronamjeren predsjednik. Tome doprinosi i već spomenuti posjet katoličkim biskupima zemlje. Unatoč tome, Nigerija ostaje jedno od najsloženijih afričkih područja s 36 federalnih jedinica-država koje gotovo sve, iako pripadaju regiji, imaju vlastite posebnosti i probleme. U isto vrijeme, pretežito na sjeveroistoku zemlje, traje borba s pripadnicima radikalne islamske skupine Boko Haram za koju se ne zna kako će i kada završiti. Ova država bogata naftom složena je i u pravno-administrativnom smislu – i glavni gard Abuja zapravo je točka koja zemlju dijeli na dva dijela, sjeverni i južni. Kao što je naznačeno, kršćani većinom žive na bogatijem jugu, a muslimani na siromašnom sjeveru, iako i jednih i drugih ima na cijelom teritoriju države. Posljednjih mjeseci posebno je težak položaj kršćana koji žive na područjima pod udarom radikalne skupine Boko Haram, no često nije lako ni muslimanima koji ne prihvaćaju teror ove grupacije. Novi predsjednik Buhari obećao je suprotstaviti se njihovom nasilju. Nigerijska složenost ogleda se i u vrsti sudova koji djeluju u okviru federacije. Uz federalne, državne, sudove postoje i sudovi koji sude prema običajnom pravu (*Customary Courts*) i sudovi koji sude prema šerijatskom pravu (*Sharia Courts*), potonji u 12 sjevernih država koje u obiteljskim i statusnim predmetima primjenjuju šerijatsko pravo. U većini tih država postoji težnja da se šerijatsko pravo počne primjenjivati i u okvirima kaznenoga prava. Ovoj slojevitoj zemlji potrebna je jača kohezija i ostaje nadati se da će novi predsjednik Buhari moći doprinijeti suživotu svih plemenskih skupina od koji su Hausa, Igbo i Youruba neke od najbrojnijih. Pitanje je koji mehanizam može utjecati na jačanje svijesti o pripadnosti zajedničkome nigerijskom identitetu koji je, nakon etničkog i religijskog, tek na trećem mjestu. Ali, zanimljivo, svi oni žele bit Nigerijci i u tome leži velika mogućnost uspjeha. Mirna primopredaja vlasti ulijeva nadu da će se situacija pozitivno razviti, no problema je puno i ne treba biti naivan. Prerano je još za iznošenje ikakvih prognoza. U svakom slučaju, proći će još mnogo vremena dok ne budemo mogli ustvrditi da je izbjeglica iz Nigerije manje. Naučimo dotad nešto o ovoj složenoj

zemlji u kojoj je život za mnoge tako težak da je jedini izlaz – odlazak! Europska unija i njezini narodi trebaju razumjeti Afriku i pružiti ruku onima koji se iz tog siromaštva, bijede i užasa uspiju iščupati. U tome je naša i moralna i pravna (europska) obaveza.

Vanja-Ivan Savić